

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

**Методичні рекомендації щодо проведення
уроків технологічної освітньої галузі
в інтегрованому курсі «Я досліджую світ»**

Луцьк — 2024

Рекомендовано до друку Методичною радою Луцького педагогічного фахового коледжу Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради (протокол №2 від 23.09.2024.)

Методичні рекомендації щодо проведення уроків технологічної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» / упорядник А. Хомярчук, Луцьк, 2024. 42 с .

Рецензенти:

Олена Пуш, кандидат педагогічних наук, заступник директора з навчально-виробничої роботи Луцького педагогічного фахового коледжу Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, викладач кафедри загальної педагогіки, психології та методики навчання

Оксана Бакунець, вчитель-методист початкових класів Луцького ліцею №4 імені Модеста Левицького

Методичний збірник розроблений для здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта з метою методичної підготовки до проведення уроків технологічної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ». У збірнику описано мету, завдання вивчення технологічної освітньої галузі, комплексний підхід до проведення уроків, принципи викладання технологічної освітньої галузі, методи і прийоми викладання, формування конструкторських знань і умінь, особливості проведення занять в інтегрованому курсі, структуру уроків, надано зразки написання конспектів уроків технологічної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ», а також подано посилання на кюар-коди, де зібрано відео послідовності виготовлення виробів у 1-4 класах згідно альбому «Маленький трудівничок»

Методичний збірник адресований здобувачам фахової передвищої освіти педагогічних спеціальностей та викладачам, учителям початкових класів.

© А. Хомярчук, 2024

Зміст

1. Мета і завдання вивчення технологічної освітньої галузі в початкових класах.....	5
2. Комплексний підхід до проведення уроків інтегрованого курсу «Я досліджую світ».....	6
3. Принципи викладання технологічної освітньої галузі.....	8
4. Методи і прийоми викладання технологічної освітньої галузі.....	10
5. Формування конструкторських знань і умінь.....	17
6. Особливості проведення занять технологічної освітньої галузі під час вивчення інтегрованого курсу « Я досліджую світ».....	18
7. Специфіка і типи уроків технологічної галузі.....	23
8. Підготовка вчителя до уроків, планування занять технологічної галузі	24
9. Структура інтегрованого уроку з технологічної освітньої галузі.....	25
10.Орієнтовна схема аналізу уроку інтегрованого курсу «Я досліджую світ» : технологічна освітня галузь.....	30
11.Зразки конспектів уроків технологічної освітньої галузі в початкових класах, посилання на кюар-коди відео занять.....	31
12. Література.....	41

*«Можже, маленька дитина повторює те,
що було вже зроблено, створено іншими людьми,
але якщо це діяння — плід її власних зусиль, -
вона творець; її розумова діяльність - творчість».*

В.О. Сухомлинський

Передмова

Нині ринок праці вимагає творчого, працьовитого, конкурентоспроможного фахівця, який уміє працювати у колективі, вирішувати складні завдання, креативно підходити до їх розв'язання. У зв'язку з цим важливою стає *технологічна освіта* особистості. Як показує досвід, трудове навчання і виховання молоді спрямоване не лише на конструювання виробів, а на розвиток творчості, креативності, усебічного розвитку особистості. Тому освітній компонент *«Викладання предметів технологічної освітньої галузі (практикум з методикою)»* повинен забезпечити оволодіння майбутніми вчителями початкових класів методикою викладання технологічної освітньої галузі здобувачів початкової освіти, сформувати уміння залучати їх до занять з художньої праці і технічного конструювання, здійснювати морально-трудове, естетичне виховання, активізувати творчу діяльність.

Навчальна програма курсу *«Викладання предметів технологічної освітньої галузі (практикум з методикою)»* відповідає вимогам стандарту *технологічної освітньої галузі*, мета якої полягає у формуванні компетентностей в галузі техніки і технологій та інших ключових компетентностей, здатності до зміни навколишнього світу з використанням засобів сучасних технологій без заподіяння йому шкоди, до використання технологій для власної самореалізації, культурного і національного самовираження. За Державним стандартом початкової освіти здобувачі освіти повинні втілювати творчий задум у готовий виріб, дбати про побут, задовольняти власні потреби та потреби тих, хто їх оточує, ефективно використовувати природні матеріали, дбаючи про навколишній світ, практикувати і творчо застосовувати традиційні та сучасні ремесла.

Мета і завдання вивчення технологічної освітньої галузі в початкових класах.

Метою технологічної освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування у здобувачів освіти здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій без шкоди для середовища, до використання технологій для власної самореалізації, культурного й національного самовияву.

Відповідно до окресленої мети, головними завданнями технологічної освітньої галузі у початковій школі є:

- залучення здобувачів освіти до різних видів діяльності, формування вмінь для створення виробу від творчого задуму до його втілення в готовий результат;
- формування у здобувачів освіти культури праці та побуту, навичок раціонального ведення домашнього господарства, задоволення власних потреб та потреб інших, відповідальності за результати власної діяльності;
- формування вміння ефективно використовувати природні матеріали з турботою про навколишнє середовище;
- створення умов для практичного і творчого застосування традицій і сучасних ремесел;
- *розвиток особистості школярів через залучення до творчої праці, використання конструктивного підходу до вирішення трудових завдань.*

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання наступних завдань:

- формування у межах вікових та індивідуальних особливостей здобувачів початкової освіти узагальнених способів (алгоритмів) предметно-перетворювальної діяльності з дотримання безпечних прийомів ручної праці та економного використання матеріалів;
- розвиток творчих здібностей, формування елементів графічної грамоти, умінь працювати в команді та навичок виконання операцій з ручних технік обробки матеріалів;
- набуття досвіду предметно-перетворювальної та побутової практичної діяльності, алгоритмів і способів предметно-практичних дій ручними техніками

для оволодіння основами технологій;

- виховання у здобувачів початкової освіти ціннісного ставлення до себе як суб'єкта предметно-перетворювальної діяльності, шанобливого ставлення до людей праці та їхніх професій, трудових традицій українського народу та інших народів світу.

Комплексний підхід до проведення уроків інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

Комплексний підхід до інтегрованих занять курсу «Я досліджую світ» визначається такими ознаками:

- єдністю соціального, фізіологічного, психологічного аспектів технологічної освітньої галузі,
- навчальної, виховної і розвиваючої функцій процесу технологічної освітньої галузі.

Соціальний аспект технологічної освітньої галузі полягає у тому, що вона повинна максимально сприяти наближенню соціальної мети трудової діяльності до кожного школяра, підготовці його до праці у сучасному суспільстві. У зв'язку з цим трудове навчання має сприяти розвитку особистості, досягнення кожним здобувачем початкової освіти високого рівня *технологічної компетентності*, необхідної для успішної побудови кар'єри та самореалізації у праці. Важливо оволодіти уміннями використовувати ресурси: знаходити, організовувати, планувати, розподіляти їх для досягнення мети, бути готовим для успішної роботи з іншими людьми, уміти знаходити і використовувати інформацію, мати свій погляд на речі, розуміти їх комплексний взаємозв'язок, володіти різними інноваційними технологіями. Як відомо, основи такої підготовки закладаються саме в молодшому шкільному віці.

Фізіологічний аспект технологічної освітньої галузі полягає у тому, що вона повинна сприяти фізичному розвитку здобувачів початкової освіти: зміцненню кісткової системи, укріпленню м'язів, розвитку процесів дихання, кровообігу, покращенню координації рухів, підвищенню витривалості

організму. Фізичний розвиток здобувачів початкової освіти проходить особливо інтенсивно, і уроки праці мають певні можливості щодо сприяння цьому. М'язова робота в процесі трудової діяльності впливає на якісні функціональні зміни в клітинах, підвищує їх життєздатність, укріплює скелетну систему. У процесі трудової діяльності посилюється кровообіг і частішає дихання, воно стає глибшим, серце і легені працюють на повну потужність, відбувається інтенсивне збагачення киснем всього організму.

Психологічний аспект вимагає, щоб трудове навчання забезпечувало розвиток особистості школяра, його психічних процесів: сприймання, уваги, пам'яті, мислення, уяви тощо. Експериментально доведено, що саме в молодшому шкільному віці трудова діяльність вперше стає якісно особливою стадією в розвитку мислення дитини. Це відбувається тому, що у дітей чуттєво-предметна трудова діяльність, звершуючись зовнішньо заради одержання матеріального продукту праці, одночасно стає пізнавальною, тобто, понятійною.

Наступною складовою комплексного підходу до інтегрованих занять є єдність *навчальної, виховної і розвиваючої функцій технологічної освітньої галузі*.

Навчальна функція полягає в ознайомленні здобувачів початкової освіти з елементами загальних основ сучасного виробництва (техніки, технології, організації та економіки), формуванні трудових умінь, культури праці. У процесі виконання трудових завдань знання здобувачів освіти конкретизуються і уточнюються, формуються уміння творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Виховна функція вимагає формування у здобувачів початкової освіти позитивного емоційно-ціннісного ставлення до трудової діяльності, до людей праці, бережливого ставлення до предметів, засобів, продуктів праці, здійснення екологічного, економічного, естетичного, морального, фізичного виховання. У ході виконання трудової діяльності у школярів гартуються моральні якості, організованість, охайність, дисципліна, товариська

взаємодопомога, підприємливість тощо. Методично правильно організована праця виховує волю і впевненість у своїх силах, пробуджує ініціативу, стимулює творчість, великий вплив справляє на формування у дітей почуття обов'язку, відповідальності за доручену справу. Успішне виконання роботи дає їм моральне задоволення, сприяє хорошему настрою, адекватній самооцінці.

Розвиваюча функція технологічної освітньої галузі повинна реалізуватися у всебічному розвитку розумових здібностей здобувачів початкової освіти, їхнього конструктивно-технічного мислення, художніх смаків тощо. Інтегровані уроки «Я досліджую світ» мають гармонійно забезпечувати і фізичний, і розумовий розвиток здобувачів освіти початкових класів. У цілому заняття технологічної освітньої галузі у початковій школі мають педагогічний зміст тільки тоді, коли у комплексі розвивають *розум* (знання, інтелект), *руки* (уміння), *серце* (емоції) і *душу* (ставлення, цінності) кожної дитини.

Принципи викладання технологічної освітньої галузі.

Науковою базою змісту технологічної освітньої галузі є дидактичні принципи.

Дидактичні принципи - це керівні положення, на основі яких будується навчальний процес у закладах освіти.

У сучасній школі запроваджено такі дидактичні принципи: науковості, систематичності і послідовності, зв'язку теорії з практикою, наочності, свідомості і активності тощо.

Принцип науковості. У процесі вивчення технологічної освітньої галузі здобувачі початкової освіти оволодівають прийомами обробки різних матеріалів, електромонтажних робіт, прийомами розбирання та складання механізмів тощо. При цьому в них не тільки формуються певні уміння і навички, але й створюється уявлення про наукові основи трудових операцій. Наприклад, школярі ознайомлюються з деякими властивостями металів і сплавів за допомогою елементарних випробувань (згинання, різання тощо). За формою виконання таке випробування металів і сплавів кустарне, але за

змістом воно базується на науковій основі, бо тут робиться спроба визначити властивості твердих тіл. Якщо пояснити це здобувачам освіти, то можна вважати, що в цьому випадку додержано принципу науковості в навчанні. Принцип науковості в трудовому навчанні слід розуміти не як вимогу проводити навчання на найвищому науково-технічному рівні, а як вимогу будувати процес навчання, спираючись на теоретичні знання здобувачів початкової освіти. Більше того, бувають випадки, коли для виконання завдань технологічної галузі потрібно викласти відомості, наукові основи яких спираються на такі природничо-наукові закономірності, яких ще діти не вивчали на уроках.

Отже, виходячи з принципу науковості у процесі вивчення технологічної освітньої галузі здійснюється інтеграція з іншими освітніми компонентами.

Принципи систематичності і послідовності в процесі вивчення технологічної освітньої галузі проявляються в тому, що навчальний матеріал подають не довільно, а виходячи з певних положень: від найпростішого до складнішого завдання, повторення виконання різних операцій при виготовленні виробів у різних техніках.

Для реалізації **принципу зв'язку теорії з практикою**, слід переконати здобувачів початкової освіти, що теорія і практика - дві невід'ємні частини діяльності людини. Теорія використовується у практиці, а практика дає матеріал для нових теоретичних узагальнень. У процесі технологічних операцій створюються особливо сприятливі умови для зв'язку теорії з практикою, оскільки більшість відомостей розповідають саме для того, щоб із знанням справи правильно виконати практичне завдання. Теоретичний матеріал розподіляють між окремими заняттями так, щоб забезпечувався перехід до практичної діяльності здобувачів освіти.

Принцип наочності. У процесі вивчення технологічної галузі застосовують різноманітні види наочності: роздатковий матеріал, таблиці, моделі, мультимедійні презентації, відеофільми, технологічні карти тощо. Наочність набуває особливого значення завдяки технічним рисункам. Читання

рисунка є одним з етапів трудового навчання.

Свідомість і активність здобувачів початкової освіти як принципи навчання тісно взаємопов'язані між собою, бо активність ґрунтується на свідомості, а свідомість стає вищою завдяки активності. У процесі занять технологічної освітньої галузі школярам прищеплюють загальні правила трудової культури (догляд за робочим одягом, дотримання порядку на робочому місці, дбайливе ставлення до суспільного майна).

Доступність праці для здобувачів освіти, урахування вікових та індивідуальних особливостей. Школа не повинна відставати від життя, від розвитку науки і техніки. Така вимога стосується і технологічної освітньої галузі. Важливо, щоб навчальний матеріал був зрозумілий. У зв'язку з цим досить часто доводиться вдаватися до різних методичних прийомів, які дають змогу полегшити засвоєння навчального матеріалу.

Методи і прийоми викладання технологічної освітньої галузі.

У процесі вивчення технологічної освітньої галузі здобувачі початкової освіти засвоюють теоретичні знання про види матеріалів, їх властивості, застосування, інструменти для обробки тощо. Також школярі набувають художньо-конструктивних і технічно-конструктивних умінь і практичних навичок. Саме цьому сприяє використання учителем різних дидактичних методів навчання.

Методи трудового навчання - способи організації спільної роботи вчителя та здобувачів освіти, за допомогою яких досягається засвоєння техніко-технологічних знань, формування трудових умінь і навичок, виховання позитивного ставлення до праці, розвиток самостійності і творчої активності в навчально-трудовій діяльності.

За метою застосування методи поділяються:

- методи повідомлення нових знань;
- методи формування умінь і практичних навичок;
- методи контролю і оцінювання результатів навчання.

Класифікувати методи технологічної освітньої галузі можна і за джерелами

інформації:

- *словесні* (розповідь, пояснення, бесіда, аудіозаписи, радіопередачі, друковане слово: підручники, посібники, довідники, енциклопедії тощо);

Розповідь застосовується для розгорнутого повідомлення нових відомостей.

Пояснення характеризується лаконічністю і чіткістю викладу. При підготовці до роботи вчитель пояснює як раціонально організувати робоче місце, при плануванні - як визначити послідовність роботи, при виготовленні виробу - як користуватися інструментами і виконувати конкретні технологічні операції, раціональні прийоми. Пояснення використовують для з'ясування значення нових слів, термінів.

До розповіді та пояснення ставляться такі *вимоги*:

- достовірність змісту (факти, які повідомляються, мають відповідати науковим даним і змісту навчальної програми);

- логічно виправдана послідовність;

- чіткість і доказовість (доказовість сприяє свідомому виконанню пояснених правил безпеки, прийомів роботи тощо);

- емоційність викладу (байдуже ставлення учителя передається дітям і впливає на сприймання матеріалу, його запам'ятовування);

- культура мовлення.

На заняттях технологічної освітньої галузі у початкових класах широко застосовується *бесіда*. Бесіда - діалогічний спосіб організації взаємодії учителя і здобувачів освіти, спрямований на актуалізацію знайомих дітям відомостей, власного досвіду, необхідних для засвоєння нових знань на конкретному уроці, на закріплення і перевірку вивченого, узагальнення теоретичного матеріалу заняття, підведення підсумків роботи. Бесіда незамінна при аналізі трудового завдання та навчанні плануванню виготовлення виробів. Нові знання можуть бути засвоєні за допомогою *евристичної бесіди*, яка дозволяє максимально активізувати мислення учнів, самостійне знаходження вирішення посильних навчальних проблем, однак сфера її застосування в початкових класах обмежена. Готуючись до проведення бесіди, вчитель продумує зміст запитань

(вони повинні бути пов'язані з раніше вивченим матеріалом, опиратися на власний досвід школярів), чітко формулює, встановлює їх логічну послідовність, прогнозує можливі відповіді дітей. У ході бесіди слід домагатися розгорнутих повних відповідей, доповнювати і узагальнювати їх, виправляти помилки, ставлячи допоміжні навідні запитання.

- *наочні* (демонстрації готових виробів, їх частин, розгорток, рисунків, креслень, технологічних карт, фотографій, таблиць, інструментів, матеріалів, слайдів, кінофільмів, телепередач, відеозаписів, показ прийомів роботи тощо). *Демонстрація та ілюстрування* є засобом реалізації принципу наочності навчання. На уроках технологічної освітньої галузі використовують такі *види*:

- демонстрування об'єктів і процесів, що вивчаються, в натуральному виді (інструменти, зразки виробів, моделі тощо);
- демонстрування художніх і графічних зображень (малюнки, таблиці, технологічні карти тощо);
- демонстрування кінофільмів, мультимедійних презентацій;
- демонстрування прийомів роботи для засвоєння умінь і навичок обробки матеріалів.

Учителю слід завжди добре продумати способи поєднання демонстрування та ілюстрування зі словесними методами (поясненням, розповіддю, бесідою), керувати сприйняттям демонстрованих об'єктів, застосовувати їх по мірі необхідності. Демонстрування нових прийомів роботи відбувається, як правило, у такій *послідовності*:

- цілісний показ трудової дії в робочому темпі;
- сповільнений показ, що супроводжується поясненням;
- пропозиція учням повторити дії вчителя (клас контролює правильність);
- фронтальне виконання прийому.
- *практичні* (трудові вправи, досліди, лабораторні роботи, самостійна розробка конструкцій, виконання практичних робіт).

Існує також класифікація методів технологічної освітньої галузі, в основу якої покладено *ступінь самостійності учнів у пізнавальній діяльності*. За цією

ознакою методи поділяють на:

- *репродуктивні* - передбачають активне сприймання і запам'ятовування навчальної інформації, що повідомляється вчителем, який, акцентує увагу на головному, що необхідно засвоїти. У результаті застосування *репродуктивних* методів навчання здобувані початкової освіти діють, копіюючи роботу вчителя, відтворюючи те, що він їм пояснив і показав, у них формуються початкові знання та елементарний досвід виконання трудових операцій.

Найхарактернішою ознакою методики сучасного уроку є орієнтація на всебічний розвиток особистості здобувачів початкової освіти, формування досвіду їх самостійної і творчої трудової діяльності. Цьому сприяє використання *активних* методів навчання, до яких відносять частково-пошукові, проблемні та дослідницькі.

- *частково-пошукові* - школярам пропонується частину завдань розв'язати самостійно.

- *дослідницькі* - нові знання не подаються в готовому вигляді, здобувачі освіти опановують їх у процесі активної самостійної діяльності, спираючись на раніше набуті знання і вміння; оволодівають способами розумової та практичної діяльності; створюються і розв'язуються ситуації, аналогічні до життєвих. До прикладу, готуючись до створення човників з паперу, з'ясовуємо, що вони мають бути водонепроникні і міцні. Які види паперу відповідають цим вимогам? Перетворимо наш клас на дослідницький центр і спробуємо відповісти на це запитання. Міцність випробуємо на розрив, а гігроскопічність — шляхом змочування зразків паперу водою. Для дослідів оберемо шматочки серветкового, провощеного, газетного, малювального та копіювального паперу. Здобувачі освіти самостійно виконують пошукову роботу, вчитель допомагає їм оформити її результати та сформулювати висновки.

- **проблемні** - постановка перед здобувачами освіти певного пізнавального завдання, яке містить протиріччя, спонукає до роздумів, пошуків і висновків. Прикладом створення такої ситуації на уроці, присвяченому вивченню елементів повітроплавання та моделюванню планера, може бути

демонстрування вчителем падіння з певної висоти двох однакових листків паперу, один з яких зім'ятий, а інший — рівний. Аналізуючи свої спостереження, школярі виявляють протиріччя: листки однакові за розмірами, вагою і якістю паперу, а падають з різною швидкістю. На основі цього вони формулюють проблему: чому другий лист падав довше, і приступають до вирішення цього запитання. Школярі висувають гіпотези, обговорюють їх, роблять власні обгрунтовані висновки. Відомості, здобуті таким шляхом, мають суб'єктивну новизну, але позитивним є те, що отримані вони у процесі самостійної пізнавальної діяльності дітей, мотивованої пізнавальним інтересом і сприймаються ними як власні відкриття.

Під час проведення занять технологічної освітньої галузі ефективним є *метод проєктів*. У педагогічній науці поняття «метод проєктів» визначається як певний спосіб цілеспрямованої реалізації процесу навчання, досягнення поставленої мети. Метод проєктів як форма продуктивного навчання надає можливість на основі практичного життєвого досвіду, професійного пошуку розв'язувати соціальні, освітні, психологічні і культурні проблеми. Застосування методу проєктів у освітньому процесі покращує ефективність засвоєння та усвідомлення знань суб'єкта навчання, сприяє формуванню вмінь працювати з інформацією, аналізувати, систематизувати, узагальнювати, встановлювати асоціації з раніше вивченим, робити висновки, висувати ідеї, знаходити варіанти розв'язання проблеми, передбачати можливі наслідки рішень, обгрунтувати власну думку, знаходити компроміс, прогнозувати результати своєї діяльності.

Проект — творча робота, під час якої школярі продовжують поповнювати знання і формувати вміння, необхідні для виконання роботи на базі попередніх розділів курсу, порівняльного дизайн-аналізу виробів із сучасними аналогами. Саме при виконанні творчих проєктів здобувачі освіти виявляють свої професійні здібності, отримують первинну спеціальну підготовку, в результаті чого у них формується усвідомлений професійний намір.

У результаті проєктної діяльності повніше забезпечуються сучасні вимоги до розвитку дітей. Виконуються і освоюються не тільки конкретні трудові дії, вирішуються різноманітні конструкторсько-технологічні й технічні завдання, що виникають у процесі виконання проєктів, аналізуються чинники, що впливають на конструкцію, форму, дизайн об'єктів праці (моделей, виробів).

Етапи роботи над проєктом:

- організаційно - орієнтований. Функції вчителя полягають у підвищенні мотивації учасників, формуванні мікрогруп, наданні допомоги у визначенні мети і завдань проєкту, розробці плану реалізації ідеї, визначенні критеріїв оцінки діяльності на всіх етапах. Завдання здобувача освіти полягають: у визначенні мети і завдань проєкту, розробці плану роботи, пошуку необхідної для початку роботи інформації;
- технологічно - реалізаційний. Учитель: консультує щодо змісту проєкту, допомагає в систематизації, узагальненні матеріалів, знайомить з правилами оформлення проєкту, стимулює розумову активність школярів, відстежує практичні дії виконавців і оцінює проміжні результати кожного учасника, проводить моніторинг спільної діяльності. Здобувач освіти: збирає, аналізує, систематизує інформацію, обговорює її в мікрогрупах, висуває і перевіряє гіпотези, виконує практичну частину проєкту, виготовляє виріб, оформляє макет або модель проєкту, проводить самоконтроль;
- результативно - узагальнювальний. Учитель консультує з питань підготовки звіту про виконану роботу, процедури захисту проєкту, виступає в ролі експерта, аналізує виконану роботу, оцінює внесок кожного з учасників. Здобувач освіти, зі свого боку, оформляє необхідну документацію за результатами проєкту, готує презентацію результатів роботи;
- презентативно - творчий. Учитель оцінює результати роботи. Здобувач освіти, готуючи презентацію, повинен доповісти з таких основних

питань: вступ (тема, мета, завдання навчального проєкту), результати навчального проєкту, висновки.

Вимоги до захисту проєкту:

- повідомлення теми творчого проєкту;
- повідомлення мети творчого проєкту;
- обґрунтування потреби у виробі;
- розкрити поставлені перед собою завдання: конструкторські, технологічні, екологічні, естетичні, економічні і маркетингові;
- дати коротку історичну довідку з теми проєкту (час виникнення виробу або технології, конструкції виробу в минулому і в даний час, вживані матеріали);
- розповісти про хід виконання проєкту: вид і кількість матеріалу, використаного у виробі; розкрити конструкторсько - технологічне рішення поставлених завдань; вирішення проблем, що виникли в процесі виконання проєкту;
- розповісти про економічну доцільність виготовлення виробу (з огляду на аналіз ринкової ціни аналогічного виробу, грошових витрат);
- розповісти про рішення екологічних завдань;
- зробити висновки по темі проєкту (досягнення поставленої мети, результати вирішення поставлених завдань, аналіз випробування виробу, можлива модернізація виробу, що дізналися нового , чого навчилися);
- демонстрація виготовленого виробу;
- відповідь на запитання;
- використані інформаційні джерела.

Оцінюючи результати проєктної діяльності здобувачів освіти , слід сформулювати критерії оцінювання результатів роботи над проєктом кожного учасника: глибину розуміння та усвідомлення цілей проєкту та етапів роботи над ним; повноту висвітлення; логічність викладу; нестандартні підходи до рішення; оформлення інформації; комунікативну культуру; культуру мови під час презентації.

Як бачимо, нині у методиці технологічної освітньої галузі не вироблено єдиної класифікації методів. Особливість методики технологічної освітньої галузі, зумовлена переважанням на уроках самостійної практичної діяльності здобувачів початкової освіти і потребою управління нею, проявляється у частому використанні інструктажу.

Інструктаж - це сукупність методичних прийомів, за допомогою яких учитель готує, організовує і скеровує навчально-практичну діяльність здобувачів освіти. За умови правильного добору таких прийомів інструктаж забезпечує результативність уроку. Інструктажі прийнято класифікувати:

- за часом проведення (ввідний, поточний, заключний);
- за охопленням школярів (індивідуальний, груповий, фронтальний);
- за формою викладу навчального матеріалу (усний, письмовий, графічний, змішаний).

Ввідний інструктаж включає постановку конкретного трудового завдання, характеристику операцій, пояснення правил та демонстрацію виконання трудових прийомів.

Поточний інструктаж спрямований на виявлення допущених помилок, з'ясування причин недоліків і пояснення правильних прийомів роботи.

Заключний інструктаж охоплює аналіз виконання трудового завдання, характеристику помилок і оцінку роботи здобувачів освіти, підведення підсумків уроку.

Формування конструкторських знань і умінь.

Під *трудовими вміннями* розуміють здатність людини до усвідомленого виконання дії, набуту на основі знань і елементарного досвіду. Трудові вміння формуються завдяки створенню образу дії, на основі якого дія виконується і контролюється у процесі відпрацювання у вправах. У процесі вправляння формується і *навичка* — автоматизований компонент діяльності, який характеризується швидкістю і точністю виконання дій без постійного контролю за всіма етапами їх здійснення.

Під формуванням умінь розуміють процес підготовки до швидкого, точного

і усвідомленого виконання відповідної трудової дії (сукупності дій). Цей процес включає у себе активну діяльність здобувачів освіти (спостереження, вправлення, самоконтроль), що спрямовується вчителем (пояснення, показ, виправлення помилок). У навчанні трудовим діям слід враховувати, що практичному їх виконанню передують розумова дія.

Формування конструкторських знань і умінь - складний і багатогранний процес. Навчання моделюванню і конструюванню має свою логіку і здійснюється упродовж декількох етапів. Моделі та макети виготовляються:

за зразком та покроковою інструкцією вчителя чи технічною документацією, у якій представлено креслення на всі деталі, зазначаються розміри, матеріал, порядок виготовлення деталей, монтажу і оздоблення;

за неповною технічною документацією, коли відсутні дані або креслення на окремі деталі, і школярі повинні самостійно розрахувати;

за технічними умовами і допоміжними вказівками: у завдання школярів входить вибір конструкції окремих деталей, вузлів та інших частин, які б забезпечували роботу моделі відповідно до заданих умов;

за власним задумом, коли самостійно вибирається принцип дії моделі у відповідності з запропонованою тематикою, розробляється конструкція, виконуються розрахунки, креслення і виготовляються вироби.

Свідомий вибір і вміле використання комплексу методів навчання — це ознака творчості і запорука майстерності вчителя. Ефективність застосування усіх означених груп методів у технологічній освітній галузі здобувачів початкової освіти залежить від того, наскільки вони відповідають поставленій перед школою меті та завданням, віковим особливостям дітей, а також враховують прогресивні, співзвучні сучасності народно-педагогічні традиції та світовий досвід у цій важливій справі.

Особливості проведення занять технологічної освітньої галузі під час вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Інтеграція – це процес взаємодії елементів із заданими властивостями, що супроводжується встановленням, ускладненням, зміцненням істотних зв'язків

між цими елементами на основі достатньої підстави, у результаті якої формується інтегрований об'єкт (цілісна система) з якісно новими властивостями, у структурі якого зберігаються індивідуальні властивості вихідних елементів.

Інтеграція – це підпорядкування єдиної мети виховання і навчання однотипних частин і елементів змісту, методів і форм у межах освітньої системи на певному щаблі навчання. Інтегроване навчання позитивно впливає на розвиток самостійності, пізнавальної активності та інтересів здобувачів освіти. Його зміст, навчальна діяльність учителя спрямовані до особистості школяра, тому сприяють всебічному розвитку його здібностей, активізації розумових процесів.

Конструктивну роль у процесах інтегрування відіграє мислення, основу якого складають операції аналізу й синтезу, а також комплекс основних прийомів мислення. До таких прийомів належать:

- порівняння (установлювання спільних і відмінних рис між предметами і явищами);
- аналогія (пошук часткової схожості між предметами і явищами);
- асоціація (суб'єктивний образ об'єктивного зв'язку між предметами і явищами);
- узагальнення (виведення спільних ознак предметів і явищ певного класу);
- абстрагування (виділення з усіх ознак, властивостей, зв'язків основних, найзагальніших);
- генералізація (узагальнення, перехід від окремого до загального);
- класифікація (розподіл за спільними ознаками);
- систематизація (розподіл у визначеному порядку і зв'язку частин);
- перенесення засвоєних знань і вмінь на інші предмети і явища.

Форми інтеграції: повна, часткова, блокова.

Повна – злиття навчального матеріалу в єдином курсі.

Часткова – злиття більшої частини навчального матеріалу з виділенням специфічних розділів.

Блокова або модульна – побудова автономних блоків (модулів) із самостійними програмами чи розділами загальної програми.

Плануючи інтегрований урок, потрібно:

- визначити галузі знань, інтегрування яких сприятиме створенню в дитини цілісного уявлення про об'єкт вивчення;
- проаналізувати і відібрати з цих галузей такий зміст, інтеграція якого найбільш важлива;
- враховувати програмові вимоги і вікові особливості дітей;
- визначити основний принцип побудови системи інтегрованих занять (наприклад, тематичний) і розподілити завдання ;
- враховувати особистісно орієнтований підхід у процесі будови, організації та проведення інтегрованих занять і проєктів.

Можливість і необхідність проведення інтегрованих уроків з курсу « Я досліджую світ», до якого входить технологічна освітня галузь, обумовлена як спільністю їхньої тематики і змісту, так і єдністю цілей і завдань з розвитку розумового потенціалу молодших школярів, їхнього практичного інтелекту.

Специфічними особливостями інтеграції освітніх галузей з технологічною галуззю є :

- взаємозв'язок даних дисциплін;
- взаємозв'язок між розвитком пам'яті , логічним мисленням і практичною діяльністю;
- практична спрямованість – основа навчання всіх наук, обов'язковий компонент інтегрованих уроків.

Інтеграція дозволяє реалізувати один з найважливіших принципів дидактики – принцип системності навчання. Вона створює оптимальні умови для розвитку мислення , розвиваючи логічність, гнучкість , критичність. Інтеграція сприяє розвитку системного світогляду, гармонізації особистості здобувачів освіти. Зменшується багатопредметність, розширюються і

поглиблюються міжпредметні зв'язки, з'являється можливість отримати більший обсяг знань. Інтеграція є засобом мотивації навчання школярів, допомагає активізувати пізнавальну діяльність, сприяє розвитку творчості.

Технологічна освітня галузь має забезпечувати цілісний розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та проєктно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем, культурного й національного самовираження.

Завдання технологічної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» спрямовані на:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- сприяння розвитку естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-ужитковому мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в різних матеріалах; вироблення навичок раціонального використання матеріалів, безпечного застосування традиційних та сучасних технологій;
- формування культури праці, прагнення вдосконалювати процес і результати проєктно-технологічної діяльності та свій життєвий простір.

Змістові лінії, за якими структурована програма інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (автор О. Савченко) « Дизайн і технології», відображають завершений цикл проєктно-технологічної діяльності: « Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проєктування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Реалізація змістової лінії « Інформаційно-комунікаційне середовище» спрямовує партнерську взаємодію учасників освітнього процесу на розвиток асоціативно-образного та критичного мислення, оволодіння базовими знаннями, інформування цілісного уявлення про виробничу сферу людської

діяльності та створює підґрунтя для ознайомлення зі способами інтегрованої проєктно- технологічної діяльності.

Реалізація змістової лінії «Середовище проєктування» забезпечує розвиток аналітичного , просторового та творчого мислення, уміння працювати в команді, створення умов для оволодіння елементами дизайну:

- виявлення проблем, продукування ідей, вибору соціально і особистісно значущих об'єктів проєктування;
- виконання елементарних графічних зображень;
- добір матеріалів для виготовлення виробу за їхніми властивостями;
- експериментування з матеріалами й технологіями для реалізації власних ідей;
- планування технології послідовності виготовлення виробу.

Реалізація змістової лінії «Середовище техніки і технологій» передбачає:

- розвиток логічного та алгоритмічного мислення, психомоторних здібностей , здатності до координування дій і взаємодопомоги;
- формування навичок організації робочого місця , безпечної праці з ручними, механічними інструментами й пристосуваннями;
- формування вмінь поетапного виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій , раціональної обробки різних матеріалів.

Реалізація змістової лінії «Середовище соціалізації» спрямоване на :

- розвиток емоційного інтелекту;
- оцінювання і самооцінювання процесу та результатів власної або спільної проєктно- технологічної діяльності;
- розвиток здатності презентувати освітні результати, обговорювати їх з іншими, ефективно використовувати створені вироби;
- формування досвіду доброчинної діяльності, підприємливості, гостинності; виконання трудових дій у побуті, розвиток прагнення якісно й безпечно облаштовувати свій життєвий простір.

Специфіка і типи уроків технологічної галузі.

Урок – основна форма організації освітнього процесу в школі. *Сучасний урок* - це урок демократичний, на якому школярі здобувають знання, висловлюють і обґрунтовують власну думку. Для сучасного уроку характерними ознаками є:

- варіативність і гнучкість структури уроку;
- спрямованість уроку на особистість дитини;
- оптимізація форм роботи на уроці;
- формування найважливіших компетентностей здобувачів початкової освіти;
- співпраця вчителя і здобувачів освіти.

Уроки інтегрованого курсу «Я досліджую світ», зокрема заняття з реалізації технологічної освітньої галузі, мають свої особливості, а саме:

- центральне місце на уроці займає практична робота здобувачів освіти;
- вироби, які виготовляються здобувачі освіти, мають суспільно корисну спрямованість, знаходять практичне застосування в школі;
- робота з різними інструментами зобов'язує вчителя ретельно слідкувати за дотриманням правил безпечної праці.

Психолого-педагогічні вимоги до уроків технологічної галузі.

Першочергове завдання – це формування в дітей емоційного позитивного ставлення дітей до занять технологічної освітньої галузі. Для цього педагог має використовувати нестандартні форми проведення занять та цікаві для дітей за змістом і способом використання об'єкти праці, якими вони будуть користуватися.

Із психологічної точки зору важливим компонентом на уроці є актуалізація життєвого досвіду і уявлення дітей, звернення до їх відчуттів, використання наочності, художнього емоційного слова. Це стимулює

сприйняття і активність класу на уроці. Для дітей молодшого шкільного віку характерне конкретно-образне мислення. Тому на початку уроку доцільно продемонструвати і пропонувати готовий виріб. Тоді здобувачі освіти, виготовляючи окремі деталі, знатимуть і розумітимуть їх застосування, уявлятимуть їх розташування у виробі.

Цілеспрямовані спостереження, досліди, прості лабораторні роботи допомагають розвивати пізнавальну активність школярів, яка стимулює пошук дітьми найкращих варіантів вирішення практичних завдань конструювання, виготовлення і упорядкування виробу, самостійно знаходити причини невдач, ліквідовувати наслідки помилок.

Підготовка вчителя до уроків, планування занять технологічної галузі.

Підготовка вчителя до занять складається з попередньої підготовки (перспективного планування), що завершується складанням календарного плану та безпосередньої підготовки (початкового планування до визначеного уроку).

Попередня підготовка вчителя до занять в основному проводиться під час літніх канікул. Умовно її можна розділити на декілька етапів:

- вивчення навчальної програми і пояснювальної записки до неї, визначення об'єму і змісту занять з кожної теми;
- вивчення навчальної літератури та нових методичних матеріалів, статей в журналах і збірниках;
- підготовка обладнання та наочних посібників до занять;
- складання переліку виробів, які будуть виготовлятися школярами з урахуванням програмових вимог, дидактичних і методичних завдань;
- продумування технології виготовлення виробу.

Завершальним етапом попередньої підготовки до занять є продумування системи уроків з кожної теми і складання календарного плану.

Безпосередня підготовка вчителя до уроків вимагає визначення конкретного змісту, форм організації і методів проведення кожного заняття, налаштування відповідних матеріалів, наочних посібників.

Загально мета уроку визначається у триєдиному зв'язку навчальних, розвивальних і виховних цілей:

- навчальні цілі направлені на формування в учнів загальних і спеціальних знань і вмінь;
- розвивальні цілі спрямовані на вдосконалення сенсомоторики дитини, на розвиток її образного і логічного мислення, просторових уявлень, творчих конструкторських здібностей;
- виховні цілі передбачають виховання у школярів позитивних якостей: потреби до праці, трудової культури, естетики, економного використання матеріалів, бережного ставлення до результатів праці інших людей, повага до людей праці.

Структура інтегрованого уроку з технологічної освітньої галузі.

1. Організація класу(2-3хв.)

Ця частина уроку розпочинається з підготовки і перевірки готовності до уроку.

2. Мотивація навчально-трудової діяльності(5 хв.)

На цьому етапі учителеві варто зацікавити дітей , використовуючи вступну бесіду, розповідь. Він повідомляє тему і мету уроку, називає (демонструє) об'єкт праці, його практичне застосування. Розуміння здобувачами освіти мети уроку забезпечує свідому і цілеспрямовану діяльність, навчальний, розвивальний, виховний характер його змісту. Тема уроку повинна відповідати навчальній програмі. Головне завдання вчителя на цьому етапі — сформувати відповідну *мотивацію* учнів до активної діяльності на уроці. Мотив трудової діяльності буде сформований, якщо школярі усвідомлять *доцільність* виготовлення певного виробу. Отже, слід визначити разом з школярами, або переконливо їм довести, кому, для чого, чому він потрібен і зацікавити їх. У молодшому шкільному віці слід починати з виготовлення виробів для власних потреб, для рідних і друзів, поступово переходячи до потреб більш широкого суспільного оточення. Зацікавленню школярів, особливо на перших порах навчання, сприяє використання ігрових форм організації освітньої діяльності.

Способи повідомлення теми і мети уроку доцільно урізноманітнювати. Засобами, які для цього можна застосовувати, є загадки, приказки та прислів'я, девізи, римування, ребуси, опора на власний життєвий досвід, цікаві відомості з історії господарювання чи розвитку ремесел українського народу, зв'язок з навколишнім соціальним та виробничим середовищем.

Триєдина мета уроку — це завчасно запрограмований вчителем результат, який повинен бути досягнутий ним і здобувачами освіти в кінці уроку. Вона вміщує три аспекти: навчальний, розвивальний, виховний.

Навчальний аспект - озброїти здобувачів початкової освіти знаннями з теми. Доречно при плануванні навчальної мети визначити, якого рівня якості знань пропонується досягнути школярам на цьому уроці: репродуктивного, конструктивного чи творчого. Ключовими словами, що характеризують навчальний аспект є: «навчити», «розкрити», «показати», «ознайомити», «довести», «порівняти», «систематизувати», «узагальнити» тощо. *Навчальний компонент мети* може включати ознайомлення здобувачів освіти з виробництвом, застосуванням та властивостями конкретного матеріалу, з яким школярі працюватимуть, формування у них уявлень про працю дорослих, певні професії, техніку, ремесла, ознайомлення з інструментами і правилами користування ними; формування умінь виконувати конкретні технологічні операції: розмічування, згинання, різання, монтажу тощо; оволодіння певними загально-трудовими уміннями: планування, організації, контролю і оцінювання своєї роботи та роботи інших; формування умінь застосовувати у праці знання, отримані при вивченні інших предметів, пов'язувати свою працю з трудовими традиціями народу, працею дорослих тощо.

Розвивальний аспект мети уроку передбачає формування вмінь та навичок і може бути сформульований для кількох уроків, а іноді й для уроків цілої теми. Він складається із блоків: розвиток мовлення, мислення, сенсорної сфери. Ключовими словами є: «розвивати», «формувати», «практикувати» тощо. Вчитель ставить також мету *розвивати* у дітей основи конструкторських умінь і здібностей, елементи дизайнерського мислення, самостійність, творчість при

виконанні трудових завдань, формувати нахили та інтереси, розвивати мускульні зусилля, різноманітні психічні процеси: увагу, пам'ять, уяву тощо.

Виховний аспект мети уроку повинен передбачати використання змісту навчального матеріалу, форм і методів навчання для формування і розвитку моральних, естетичних, патріотичних, екологічних та інших якостей особистості здобувачів початкової освіти. Ключове слово «виховувати». *Виховна мета* уроку може спрямовуватися на плекання у здобувачів освіти позитивного ставлення до праці, поваги до людей праці, виховання бережливого ставлення до продуктів, предметів і знарядь праці, прищеплення рис підприємливості, естетичного смаку, екологічної грамотності тощо.

Для досягнення поставленої мети вчитель добирає і зазначає у конспекті уроку *варіанти об'єктів навчальної праці школярів* різної складності, які мають бути подібні за конструктивними особливостями та технологією виготовлення.

У конспекті уроку передбачається також необхідне обладнання:

а) *для вчителя* (зразки виробів, технічні засоби навчання, колекції матеріалів, таблиці, малюнки, схеми, моделі, інструменти і матеріали);

б) *для учнів* (матеріали, пристрої, інструменти, інструкційні картки, дидактичний матеріал: шаблони, картки з пізнавальними завданнями, завданнями для диференційованого навчання).

3. Актуалізація знань здобувачів освіти (2-3хв.)

На цьому етапі уроку вчитель з'ясовує опорні знання школярів, їх готовність до сприймання навчального матеріалу, використовуючи метод бесіди (запитання мають бути конкретної форми, точні, чіткі).

4. Послідовність трудових дій(5хв.)

Планування послідовності роботи проводиться для створення у здобувачів освіти конкретного усвідомлення про об'єм і характер трудового завдання. Аналіз трудової діяльності можна проводити на основі зразка виробу, графічного зображення (ескіза, інструкційної чи технологічної картки), самостійного творчого проєкта (малюнка, ескіза). На цьому етапі уроку вчитель повідомляє школярам або повторює з ними правила безпечної роботи з

конкретними інструментами, а також санітарно-гігієнічні вимоги під час роботи з окремими матеріалами. Також відбувається докладний розгляд зразка (якщо робота за зразком є його завданням), технічної документації (якщо передбачається створення виробу за графічним зображенням), ознайомлення з технічними умовами (якщо трудове завдання включає проектування).

Вчитель з допомогою чіткої системи запитань керує діяльністю здобувачів освіти з *аналізу* конструкції (призначення, кількість деталей, форма, розміри деталей), способів виготовлення і монтажу, визначення засобів досягнення мети трудової діяльності (матеріали, інструменти, раціональні прийоми роботи). Саме тут мають бути з'ясовані невідомі дітям відомості про матеріали, їх властивості, способи технологічної обробки, ознайомлення з якими складає навчальну мету уроку.

Таким чином, мета трудової діяльності трансформується у мету навчальної роботи, і дитина переорієнтовується окрім одержання матеріального продукту на здобуття нових знань та практичних умінь. Для цього організовується проведення дослідів і спостережень, вчитель використовує створення проблемних ситуацій для активізації пізнавальної діяльності здобувачів початкової освіти.

На цьому етапі здійснюється *вступний* інструктаж, чіткість і продуманість прийомів якого є запорукою успіху навчальної і трудової діяльності здобувачів початкової освіти. Завдання цього етапу уроку полягає в упорядкуванні трудових дій, технологічних операцій, опрацюванні або складанні *словесних, предметних* чи *графічних* планів виконання трудового завдання, інструкційних або технологічних карток тощо. Діяльність здобувачів освіти організовується по-різному, адже план може бути складений усно, записаний на дошці чи таблиці, зафіксований у предметному або графічному вигляді, представлений у інструкційній або технологічній картці. Він може бути підготовленим учителем заздалегідь, може складатися школярами спільно під керівництвом учителя, або самостійно з наступною перевіркою і уточненням. При плануванні майбутньої роботи важливо вчити дітей передбачати приблизний час на виконання кожної

операції, а також продумувати форми контролю якості їх виконання.

5. Самостійна робота (25 хв.)

Це найважливіша частина уроку. Основний його зміст - самостійна праця здобувачів початкової освіти за технічною документацією. У практичній діяльності школярі оволодівають раціональними прийомами роботи з різними інструментами, засвоюють способи виконання певних технологічних операцій та монтажу виробів, набувають досвіду творчої співпраці тощо. Вчитель спостерігає за працею школярів, здійснює диференційований підхід до кожного, надає допомогу, проводить *поточний* інструктаж. При одноманітній роботі, коли діти вимушені довгий час знаходитися в одному положенні, необхідно провести руханку, а також слідкувати за правильною поставою школярів. Позитивно впливає на здоров'я та збереження працездатності дітей на цьому етапі уроку *функціональна музика*, яка добирається відповідно до темпу і ритму виконуваних прийомів. Вдало підібраний музичний супровід сприяє підвищенню продуктивності праці. Учитель стежить за діяльністю всього класу й кожного окремого школяра, слідкує за прийомами виконання завдання, додержуванням правил безпечної роботи і культури праці. Учитель дає протягом уроку індивідуально додатковий інструктаж, якщо трапляються помилки у роботі дітей.

На заняттях технологічної освітньої галузі використовуються різні форми практичної роботи здобувачів освіти, зокрема: фронтальна, парна, групова, колективна. Цікаві уроки проводяться у формі ділової гри чи змагання.

6. Аналіз і оцінка учнівських робіт(2-3хв.)

За 4-5 хв. до кінця уроку вчитель вибирає кілька дитячих робіт для колективного обговорення, активно залучаючи школярів до аналізу й оцінки їх якості. Учитель підсумовує обговорення, вчить об'єктивно оцінювати якість виробу. Решті здобувачам освіти дає індивідуально свої схвалення чи зауваження, особливо відмічаючи тих, хто проявив творчу самостійність.

Критерії оцінювання виконаних завдань носять комплексний характер. До них належать:

- рівень передбачених програмою теоретичних знань, а також умінь застосовувати ці знання в практичній роботі;
- рівень навичок роботи з ручними інструментами;
- дотримання якості виробу;
- рівень економності, раціональності у використанні матеріалів;
- рівень самостійності, творчості в процесі організації і виконання роботи;
- дотримання правил безпеки та культури праці.

7. Прибирання робочих місць(2-3хв.)

У кінці уроку здобувачам освіти дається завдання прибрати свої робочі місця. Чергові перевіряють чистоту робочих місць і прибирають кімнату.

Орієнтовна схема аналізу уроку інтегрованого курсу

«Я досліджую світ» : технологічна освітня галузь.

1. Організація освітньої діяльності:

- мобілізуючий початок уроку (організація учнів);
- підготовка освітнього середовища (навчальні матеріали та їх організація до уроку);
- забезпечення дидактичним та роздатковим матеріалом , якість та зміст підготовлених презентацій;
- темп уроку, мова вчителя;
- гігієна розумової праці (чергування навантажень).

2. Формування предметної компетентності:

- змістова лінія «Технічна творчість і техніка»;
- змістова лінія «Світ технологій»;
- змістова лінія «Світ ремесел»;
- змістова лінія «Побут».

3. Реалізація основних компонентів концепції «Нова Українська школа»:

- формування предметних і ключових компетентностей (спілкування державною мовою, основні компетентності у технологіях, інформаційно-цифрова компетентність, уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, соціальна та громадянська компетентність,

обізнаність та самовираження у сфері культури, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя);

- дотримання вчителем принципів партнерства (повага до особистості, доброзичливість та позитивне ставлення, довіра у відносинах, діалог-взаємодія – діалог; залучення дитини до спільної діяльності);
- дотримання принципів Державного стандарту (визнання того, що кожна дитина талановита, цінність дитини, розвиток вільної особистості; дотримання послідовності етапів та умов розвитку пізнавальних інтересів; забезпечування можливості здобувачами освіти здійснювати вибір у класі; яким чином сформовані взаємозв'язки між навчальними предметами (освітніми галузями) : тематична інтеграція, інтеграція навичок, інтеграція на ціннісно-смысловому рівні ;
- використання технологій, методів, прийомів для розвитку критичного мислення, розв'язання проблем, діяльнісного підходу;
- усвідомлення цілей навчання;
- дотримання вимог до вербального оцінювання, використання зворотнього зв'язку.

Зразки конспектів уроків технологічної освітньої галузі

в початкових класах.

Тема. Між минулим і майбутнім. Виготовлення ляльки-мотанки з ниток.

Мета. Розширити знання здобувачів освіти про обереги українського народу, про історію створення ляльки - мотанки, її види. Залучити дітей до мистецтва виготовлення мотанки. Розвивати уявлення про життя наших предків; увагу, спостережливість, аналітичні здібності: вміння висловлювати власну думку та узагальнювати отриману інформацію; виховувати почуття пошани до оберегу як національної відзнаки, формувати національну свідомість, інтерес до самостійного виготовлення ляльки-мотанки.

Обладнання: нитки, ножиці, зразок ляльки – мотанки, комп'ютерне забезпечення.

Хід уроку

1. Організаційна частина.

2. Актуалізація вивчених знань.

Вчитель. Ми продовжуємо працювати над темою тижня у курсі ЯДС «Між минулим і майбутнім». Скажіть, будь-ласка, що поєднує ці два поняття? (традиції, звичаї, обереги). Одна із хороших традицій, яка прийшла з минулого є обереги. Які ви знаєте обереги? (прикраси, писанка, вінок, сорочка, іграшки). Одним із оберегів іграшок є іграшки-ляльки. А як саме лялька поєднує нас з минулим, давайте послухаємо у відео.

(Перегляд відео про оберіг ляльку-мотанку)

3. Повідомлення теми уроку.

Найкращий оберіг - це іграшка, виготовлена своїми руками. Ляльки є виготовлені з тканини, а є і з ниток. Сьогодні ми спробуємо виготовити ляльку-мотанку з ниток. Пропоную переглянути відео послідовності виготовлення ляльки.

(Перегляд відео)

Скажіть, будь-ласка, з чого виготовляють ляльку?

Які нитки варто використати, якого кольору ?

Чому лялька називається мотанкою?

4. Аналіз зразка.

Ось яку ляльку зробила я.

Що нам потрібно для виготовлення даного виробу? (нитки, ножиці, умілі руки)

4. Послідовність виготовлення виробу.

(Перегляд відео послідовності).

Давайте повторимо послідовність виготовлення виробу:

- Намотати нитки на зошит або блокнот
- Зв'язати окремою ниткою на згині
- Зняти з зошита

- Розрізати намотані нитки
- Сформувати голову і обв'язати ниткою
- Намотати нитку на меншу сторону зошита
- Зняти з зошита
- Обв'язати руки червоною ниткою
- Розділити тіло ляльки і вставити руки
- Намотати хрест червоною ниткою по діагоналі, на талії
- Зав'язати з вивороту
- Підрівняти нитки ляльки
- Прикрасити ляльку

5. Техніка безпеки.

Але для того щоб працювати, потрібно пам'ятати про культуру праці та техніку безпеки (не кидатися ножицями, не заважати сусіду, обережно поводитись з ножицями тощо).

6. Фізкультхвилинка

Для того, щоб ви активно приступили до роботи давайте відпочинемо...

(Музична фізкультхвилинка)

7. Практична робота.

8. Аналіз робіт і підсумок уроку.

Зараз зробимо виставку ваших творчих робіт.

Отже, у якій техніці виготовляли виріб?

Що слід пам'ятати при виготовленні?

Чому ляльку-мотанку називають оберегом ?

Тема. Чарівні перетворення. Виготовлення їжачка з ниток.

Мета. Ознайомлювати здобувачів освіти з правилами і прийомами роботи з нитками в техніці «помпон»; удосконалювати вміння обводити по контуру силует деталі; розвивати уяву, відчуття пропорційності у зображенні предметів; виховувати любов до природи, потребу спілкуватися з нею.

Обладнання: аркуш картону, клей ПВА, простий олівець, шаблони, нитки, ножиці, зразок виробу, відео.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Вітаю всіх! Сьогодні наш чарівний урок пройде за девізом:

«Працюй наполегливо, швидко, старанно,

Щоб жодна хвилина не тратилась марно,

Щоб з гордістю всі ми почули в кінці:

«Роботи чудові! Ви всі - молодці !»

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності

Вчитель . Цілий тиждень ви не тільки навчаєтесь, а реалізовуєте себе, свої творчі задуми при вивченні у курсі «Я досліджую світ» теми «Чарівні перетворення». І сьогодні ми будемо здійснювати ці чарівні перетворення, тому ми вирушаємо у казковий диво-край на казковому потязі..

(Перегляд відео «Потяг у казку»).

Поїзд подорожує по диво-казковому краю, де живе багато казкових героїв. І ось він завітав на сторіночку однієї з казок...

(Перегляд відео «Казка про їжачка»).

Отож, які чарівні перетворення відбуваються в казках? У казці їжачок говорить, працює, бігає, стрибає, а в житті він який ми зараз подивимось...

(Перегляд відео «Розповідь про їжачка»)

Скажіть, чому їжачок стає героєм багатьох казочок? Так, звісно, тому що він є хорошим та позитивним другом для усіх малят.

3 . Повідомлення теми та мети уроку

Подивіться хто до нас сьогодні завітав. Це їжачок прибув до нас із казки, але у нього зовсім немає друзів. Отже, сьогодні ми будемо виготовляти чарівних товаришів для їжачка. І для цього нам потрібні такі матеріали: картон, фетр, нитки шерстяні, ножиці, олівець.

А виготовляти казкового їжачка будемо в техніці помпон .

Ось подивіться яку красу можна зробити за допомогою цієї техніки.

(Аналіз зразка)

4. Правила техніки безпеки та гігієни праці.

Що повинен кожен знати, щоб старанно працювати?

Щоб безпечно працювати, треба правила згадати.

З дозволу учителя роботу починай.

Не крутись, не розмовляй, друзів не відволікай!

Ножиці — це небезпечно! Нагадать тобі доречно:

Їх біля краю не клади, щоб не трапилось біди.

Коли узав ти ножиці – будь обережним дуже!

Тримай від себе лезом і не поріжся, друже.

Щоб передати ножиці - тримай за гострий край,

Направ їх кільцями вперед - й безпечно віддавай!

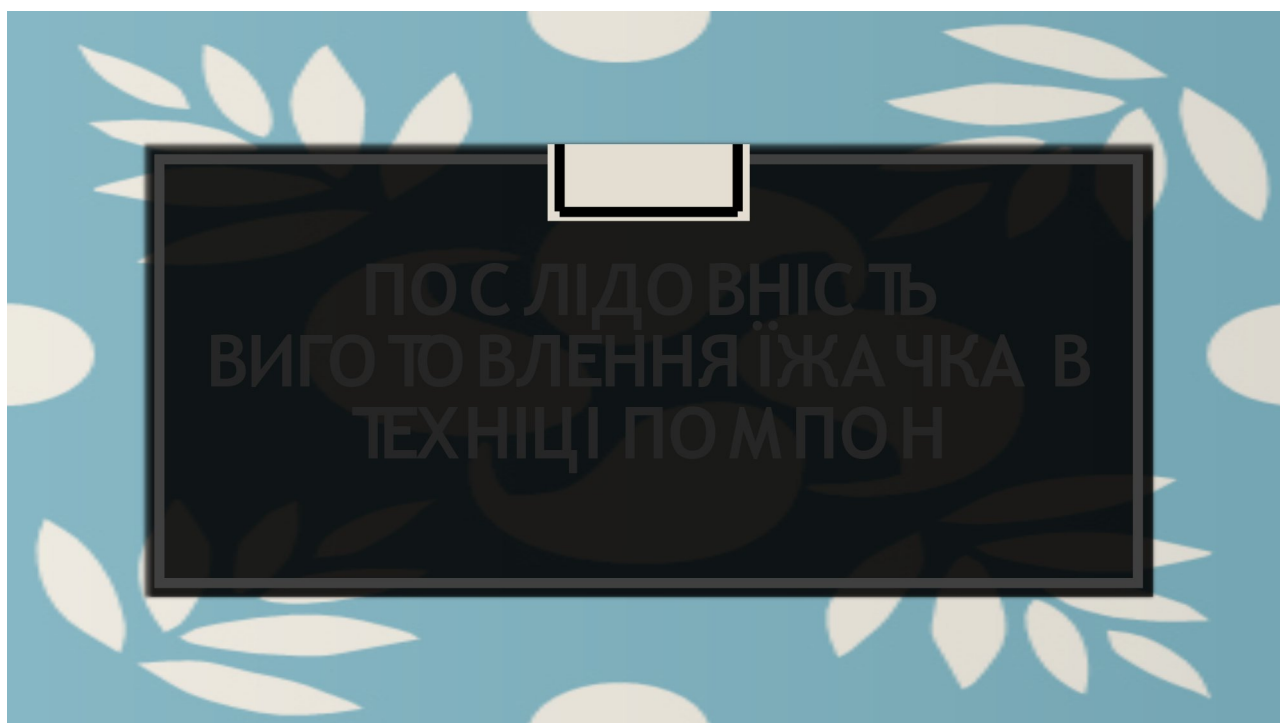
Розкритими ножиці не залишай. Про робоче місце дбай:

Зайве треба прибирати і нікому не заважати.

Правила вдалося нам згадати, можемо роботу починати.

6. Розповідь вчителя про послідовність виготовлення .

Презентація.

1. Для початку нам потрібно взяти два рівних кружечка вирізаних з картону. Прикласти один до одного.
  2. Беремо шерстяні нитки, починаємо намотувати по колу на наші кружечки, чим більше, тим помпон буде пишніший.
  3. Коли ми намотали наші ниточки, беремо ножиці і розрізаємо по краях нитки. Відтягуємо картонні кружечки і зв'язуємо по середині ниткою.
  4. Акуратно виймаємо наш помпон із картонних кружечків, та вставляємо у наш чарівний їжачок.
  5. Прикрашаємо нашого товариша, приклеюємо йому ротик та очі.
- Перед початком роботи давайте пригадаємо послідовність виготовлення виробу.

III. Практична робота учнів.

Отож, наші перетворення завершилися і у нашого їжачка з'явилося багато чарівних товаришів.

Підніміть догори всі свої казкові їжачки. Молодці, дуже чарівні та красиві.

IV. Підсумок уроку.

Над чим ми працювали сьогодні на уроці?

В якій техніці ми виготовляли сьогодні виріб?

Де можна використати цього казкового їжачка?

Так, цей їжачок можна використати у багатьох моментах, навіть створити свою власну казку..

Література.

1. Абрамова О., Горбань А., Терещук А. Особливості застосування нестандартних уроків у освітньому процесі. *Інформаційні технології в освіті та науці*. 2021. Вип. 5. С. 12–15.
2. Бай І. Б., Боклашук О. І., Степанова Л. В. Методика трудового навчання в початкових класах. Модуль 4: навчально-методичні матеріали для самостійної роботи студентів. Івано-Франківськ, 2018. 85 с.
3. Бойчук В. Методика застосування інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці до проектної діяльності майбутніх учителів трудового навчання. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 71. № 3. С. 137–153.
4. Вахрушева Т., Купіна О. Інтерактивні технології навчання в системі вищої освіти. *Editorialboard*. 2020. Вип. С. 298–300.
5. Вправи для розвитку критичного мислення. URL: <http://surl.li/bjunz>.
6. Грибанова О. Професійна підготовка студентів коледжів на основі технологій інтерактивного навчання. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2017. №2. С. 113–117.
7. Завдання з використанням LEGO на уроках «Я досліджую світ». URL: <http://surl.li/ekiab>.
8. Замелюк М. І., Хомярчук А. П. Інтервенція педагогіки партнерства засобами креативної студії «Майстерня ляльок». *Освіта та розвиток обдарованої особистості : щоквартальний науково-методичний журнал / В. В. Бондаренко (голов. ред.) та ін. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України. № 4 (83). IV квартал. 2021. С. 66–69.*
9. Кондратюк В. Розвиток творчої особистості учнів на уроках Технологій засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2017. Вип. 33. С. 363–367.
10. Копосов П. Г. Нова українська школа: дидактичні особливості організації навчально-ігрової діяльності учнів 1-2 класів : навч.-метод. посіб. Харків : Видавництво «Фабула». 2021. 160 с. URL: <http://surl.li/ekhqx>.
11. Костенко Т. М., Довгопола К. С. Нова українська школа: формування у молодших школярів навичок конструктивного спілкування : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Ранок». 2021. 176 с. URL: <http://surl.li/ekhrp>.
12. Лісовська Т. Сутність інтерактивних технологій навчання та їх можливості в розвитку творчих здібностей особистості. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2021. Вип. 44. С. 135–139.
13. Методика трудового навчання з практикумом : підручник для здобувачів фахової перед вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта. Частина 1 / автор-упорядник О. П. Цюняк. Івано-Франківськ : Кушнір Г. М. 2021. 167 с.

14. Методика трудового навчання з практикумом : підручник для здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта. Частина 2 / автор-упорядник О. П. Цюняк. Івано-Франківськ : Кушнір Г. М. 2021. 172 с.
15. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти. Постанова КМУ № 87 від 21.02.2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>.
16. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
17. Нова українська школа: поради для вчителя / під заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди». 2017. 206 с. URL: <http://surl.li/adrkv>.
18. Гільберг Т. Г., Павич Н. М., Бучківська Г. В., Греськовська В. В. Нова українська школа: технологічна освіта в початковій школі: навчально-методичний посібник. Київ : Генеза. 2021. 160 с. URL: <http://surl.li/ekwws>.
19. Гільберг Т., Тарнавська С., Павич Н. Навчально-методичний посібник. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Київ : Генеза. 2020. 256 с. URL: <http://surl.li/ckqjc>.
20. Гільберг Т., Тарнавська С., Хитра З., Павич Н. Навчально-методичний посібник. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Київ : Генеза. 2020. 240 с. URL: <http://surl.li/ekhqd>.
21. Хомярчук А., Цюняк О. Викладання предметів технологічної освітньої галузі (практикум з методикою): навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ. Видавець Кушнір Г.М., 2024. 176 с.
22. Хомярчук А. П. Проектна діяльність як інструмент впровадження STEM-освіти в умовах НУШ. «Сучасна наука та освіта: стан, проблеми, перспективи»: збірник тез доповідей III міжнародної науково-практичної конференції (Луганськ, 20-21 березня 2023 року).
23. Хомярчук А. Актуальність використання STEM-технології в освітньому процесі. *Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії* : збірник матеріалів V Всеукраїнського відкритого науково – практичного онлайн-форуму, Київ, 20 вересня 2023 р. / за заг. ред. І. М. Савченко, В. В. Ємець. Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2023, 404 с. С. 132-135.
24. Хомярчук А. Особливості формування екологічної культури молодших школярів засобами вивчення технологічної галузі. *Методологічні та методичні проблеми викладання у сучасному освітньому процесі : матеріали XIII наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 07 листоп. 2023) / упоряд.: Т. Й. Жалко, Ю. А. Луцюк, О. М. Галан*. Луцьк : КЗВО «Луцький педагогічний коледж» - ВІППО, 2023. С.79-82.